

DE NUMISMATISCHE GESCHIEDENIS TOT 1900 VAN PLATINA EN AANVERWANTE METALEN – AANVULLING

Jan MOENS

In het JEGMP 2006 publiceerden wij de numismatische geschiedenis van platina tot 1900. Wij onderscheidden daarbij vier periodes :

1. De eerste, die liep tot ruwweg het einde van het eerste kwart van de 19de eeuw, waarin vooral de *Monnaie des Médailles* te Parijs actief was met de uitgifte van medailles in platina. Het activiteitsniveau moet echter zeker niet worden overschat, en de totale platinaconsumptie voor numismatische doeleinden gedurende gans deze periode zal niet meer dan enkele tientallen kilogram hebben bedragen.
2. De tweede, die ruwweg het tweede kwart van de 19de eeuw besloeg, tijdens dewelke Rusland circulatiemunten van 3, 6 en 12 roebel heeft uitgegeven; de platinaconsumptie bedroeg hierbij ongeveer 15 ton.
Tijdens deze eerste twee periodes was het technisch nog niet mogelijk om platina te smelten, zodat het metaal moest worden geaffineerd via chemische methodes, en de muntplaatjes moesten worden vervaardigd door het platinaspons dat op die manier werd bekomen, samen te persen, wat arbeidsintensief was en bovendien maar een pover kwaliteitsniveau opleverde.
3. De derde, naar het einde van de jaren 1850 toe, waarin dankzij een technische doorbraak het nu mogelijk werd om platina te smelten en het te gebruiken voor de vervaardiging van munten of medailles van perfecte kwaliteit. Ten bewijze daarvan werden te Parijs, waar deze technische doorbraak werd gerealiseerd met de financiële steun van de Russische regering, enkele tientallen Russische medailles herlagen in platina, voor een totaal gewicht van hooguit enkele kilogram.
4. De vierde, beginnend rond 1860, en die eveneens zo'n 25 jaar besloeg, waarin Spaanse muntvervalsers platina misbruikten voor het op grote schaal imiteren van goudstukken; de totale platinaconsumptie kan hierbij worden geschat – “officiële” cijfers zijn vanzelfsprekend niet voorhanden – op minstens 40 ton.

Zoals wij in ons artikel opmerkten, zijn vooral de uitgiften uit de eerste en derde periode ongemeen zeldzaam (en waarschijnlijk in de meeste gevallen zelfs uniek), zodat wij er de lezer dan ook voor moesten waarschuwen dat onze opsomming zo

goed als zeker onvolledig was, en dat het opduiken van tot dan toe onbekende exemplaren niet mocht worden uitgesloten.

Deze waarschuwing is ondertussen terecht gebleken; onlangs werd op een veiling immers de volgende medaille in platina aangeboden ^[1]:

Het betreft een stuk met een doormeter van 50 mm en een gewicht van 142,94 g dat door de *Monnaie des Médailles* te Parijs werd geslagen, en wel in (of met jaartal) 1826; het behoort dus tot onze eerste periode. Op de voorzijde draagt deze medaille het hoofd van Louis-Antoine, hertog van Angoulême en Frans troonopvolger; op de keerzijde draagt ze een gelegenheidstekst ter herinnering aan de eerstesteenlegging van de Trocadéro-kazerne in Parijs, genoemd naar een schiereiland nabij Cádiz waar het Franse leger op 31 augustus 1823 een overwinning behaalde op de Spaanse rebellen die in opstand waren gekomen tegen de reactionaire Bourbon-koning Ferdinand VII. Deze medaille ligt in de lijn van twee stukken die reeds in ons artikel in het JEGMP 2006 werden beschreven, nl. de medailles uit (of met jaartal) 1823 ter ere van resp. diezelfde Louis-Antoine ^[2] en Charles-Albert van Savoie, voor hun wapenfeiten tijdens het neerslaan van deze opstand.

Dit stuk vervolledigt dus de reeks, maar we wensen opnieuw te benadrukken dat – gelet op de grote zeldzaamheid van dergelijke medailles – het niet uitgesloten blijft dat er nog bijkomende, tot nu toe niet gekende exemplaren in platina boven water zullen komen.

¹ Veiling 145 van het huis Lanz, georganiseerd in New York op 5 januari 2009. De medaille werd geschat op \$ 30.000, maar vond aan die prijs geen koper (lotnummer 193; zie <http://www.sixbid.com/nav.php?p=viewlot&sid=98&lot=193>).

² Deze medaille werd trouwens in dezelfde veiling aangeboden onder lotnummer 192, en geschat op \$ 15.000 (zie <http://www.sixbid.com/nav.php?p=viewlot&sid=98&lot=192>); ze vond evenmin een koper. Beide stukken behoorden vermoedelijk toe aan dezelfde eigenaar, maar lot 192 kwam uit een oude verzameling die reeds in 1980 door A. Weil (Parijs) was geveild; in deze laatste – nochtans uitgebreide – verzameling (“JML”) ontbrak dus het stuk dat het voorwerp uitmaakt van deze aanvulling.